اخبار کوتاه

آغاز دور جدید ثبت نام خودروهای وارداتی از هفته آینده

مدیر طرح وارات خودرو گفت: از شنبه هفته آینده ثبت نام دور جدید خودروهای وارداتی آغاز خواهد شد.

به گزارش پیام آشنا، مهدی ضیغمی مدیر طرح وارات خودروی وزارت صمت در پاسخ به سوالی درباره دور جدید ثبت نام خودروهای وارداتی گفت: از روز شنبه (۵ دی ماه) هفته آینده ثبت نام دور جدید خودروهای وارداتی آغاز خواهد شد.

وی افزود: در همین راستا نیز از پایان هفته مهلت واکنش کردن حساب برای خرید خودروهای وارداتی نیز یکی از بانک‌های عامل به میزان ۵۰۰ میلیون تومان آغاز می‌شود.

گفتنی است، دور قبلی عرضه خودروهای وارداتی با عرضه ۲۹ مدل خودرو از روز یکشنبه ۱۱ آذر ماه بازگشایی شده بود که متقاضیان تا اسفند ۵۰۰ میلیون تومان می‌توانستند برای خرید خودرو ثبت نام کنند.

در آن دوره ۱۵۰ هزار نفر برای خرید ۸ هزار خودرو ثبت نام کرده بودند که به این ترتیب شانس برنده شدن متقاضیان به ۵ درصد رسیده بود.

سامانه ۱۲۱ برق هوشمند شد

از این پس با استفاده از فناوری هوش مصنوعی در مرکز تماس سامانه ۱۲۱، پاسخگویی به درخواست‌های مرتبط با امور قبوریت‌ها و حوادث برق در شهر تهران به صورت خودکار و هوشمند و با کمترین زمان، انجام خواهد شد.

به گزارش پیام آشنا، در راستای اجرای برنامه های توسعه مبتنی بر فناوری های نوین در حوزه خدمات برق شهر تهران، مدیرعامل برق پایتخت از تجهیز مرکز تماس سامانه ۱۲۱ این شرکت به فناوری هوش مصنوعی با استفاده از دانش بومی و همکاری متخصصان و شرکت های دانش بنیان خبر داد.

کامبیز نخلربان بهره مندی از فناوری پردازش زبان طبیعی با قابلیت تحلیل مکالمات و ارائه پاسخ های متناسب و هوشمند به مشترکان را از جمله قابلیت های این فناوری دانست و گفت: با استفاده از هوش مصنوعی در مرکز تماس ۱۲۱ تماس های دریافتی از شهروندان به صورت خودکار، شناسایی و با انجام تحلیل های تخصصی، راهنمایی های مورد نیاز به صورت هوشمند و خودکار به مخاطب ارائه خواهد شد.

وی با بیان این که امکان پخش پیغام صوتی متناسب با شناسه های قبض الصاق شده به تلفن همراه در سامانه پاسخگویی هوشمند (IVR) برای مشترکان برق پایتخت فراهم شده است، کاهش زمان انتظار، افزایش سرعت پاسخگویی و رضایتمندی مشترکان، را از جمله دستاوردهای مورد انتظار ناشی از بهره برداری از این فناوری دانست.

وی خاطرنشان کرد: در حال حاضر بیش از ۷۵ درصد از درخواست های مشترکان به شکل هوشمند در سامانه های پاسخگویی خودکار، ثبت و رسیدگی می شود و به زودی با توسعه این فن آوری و بهره برداری از سامانه های تشخیص گفتار، مکالمات کاربران، بدون دخالت اپراتور به صورت خودکار به متن تبدیل شده و به سرعت درخواست مورد نظر، شناسایی و به بخش مربوطه هدایت شده و از این طریق زمان رسیدگی به درخواست های شهروندی به حداقل زمان ممکن خواهد رسید.

متوسط سن واگن های مسافری به ۳۰ سال رسیده است

معاون مسافری راه آهن جمهوری اسلامی ایران با بیان اینکه متوسط سن واگن های مسافری به ۳۰ سال رسیده است، گفت: عدم جذابیت سرمایه‌گذاری برای بخش خصوصی و قیمت‌گذاری دستوری، دو عامل اساسی عدم توسعه کافی واگن های مسافری در سال‌های گذشته بوده است.

به گزارش پیام آشنا، میرحسن موسوی در مراسم تکریم و معارفه سرپرست اداره کل راه آهن تهران به تشریح اولویت‌ها و سیاست‌های شرکت راه آهن پرداخت و افزود: ارائه خدمات مطلوب به مردم و مشتریان صنعت ریلی، رویکرد اصلی راه آهن و بزرگترین وظیفه و اولویت راه آهن است.

وی بیان داشت: در حال حاضر سهم راه آهن در حمل بار کل کشور، حدود هشت درصد است و باید تلاش کنیم تا به کمک یکدیگر و با جذب سرمایه گذاری داخلی و خارجی، سهم حمل و نقل ریلی بار را برای کمک به اقتصاد کشور به ۳۰ درصد برسانیم.

موسوی، سهم راه آهن در جابه‌جایی مسافر را نیز حدود ۱۰ درصد اعلام و تاکید کرد به دلیل عدم جذابیت سرمایه‌گذاری برای بخش خصوصی و قیمت‌گذاری دستوری اقدامات کمتری در بخش توسعه واگن های مسافری انجام شده، به گونه‌ای که تعداد سالن‌های مسافری از ۲ هزار و ۲۰۰ دستگاه در سال ۱۳۸۹ به ۹۳۰ دستگاه در سال ۱۴۰۳ رسیده و متوسط سن واگن های مسافری نیز به ۳۰ سال رسیده است.

وی گفته این مقام مسئول، دومین رویکرد شرکت راه آهن، ارتقای ایمنی است زیرا ایمنی، برند و نشان راه آهن است و باید با نظارت بر امور و رفتار نیروی انسانی و برنامه‌ریزی خوب، سفر ایمن و خاطره انگیزی برای مسافران و زائرین امام رضا (ع) رقم بزنیم.

پیش‌بینی تورم ترکیه در ۲۰۲۵

تورم ترکیه در ماه دسامبر به ۴۵.۲ درصد رسید و پیش‌بینی می‌شود در پایان سال ۲۰۲۵ به ۲۶.۵ درصد کاهش یابد.

به گزارش پیام آشنا، نتایج نظرسنجی رویترز نشان داد که انتظار می‌رود نرخ تورم ترکیه در ماه دسامبر نسبت به ماه قبل ۱.۶۱ درصد افزایش یابد و به ۴۵.۲ درصد نسبت به سال قبل برسد و نرخ سالانه آن تا پایان سال ۲۰۲۵ به ۲۶.۵ درصد نزول کند.

نتایج برآورد میانه تخمین ۱۰ اقتصاددان نشان می‌دهد که تورم سالانه در ماه دسامبر از ۴۷.۰۹ درصد در ماه نوامبر به ۴۵.۲ درصد در ماه دسامبر کاهش یافته است که به انتهای بالای محدوده پیش‌بینی پایان سال بانک مرکزی نزدیک است پیش‌بینی‌ها از ۴۴.۹ درصد تا ۴۵.۵۴ درصد متغیر بود.

به گفته اقتصاددان، انتظار می‌رود تورم ماهانه نسبت به رقم منتشرشده قبلی به دلیل کاهش افزایش قیمت مواد غذایی و افزایش محدود قیمت‌های کاهش یابد؛ پیش‌بینی‌ها بین ۱.۴ درصد و ۱.۸۴ درصد بود. اقتصاددان همچنین سیر تورم خدمات را بررسی کردند که در ماه‌های اخیر روبه‌رو افزایش ۳۰ درصدی حداقل دستمزد برای سال ۲۰۲۵، نشانه‌هایی از کاهش نشان داد و سطحی بسیار کمتر از درخواست کارگران است.

در ماه نوامبر، تورم بالاتر از حد انتظار بود که ارقام منتشرشده به دلیل قیمت مواد غذایی، مسکن و سلامت به میزان ۴۷.۰۹ درصد به‌علاوه ۲.۲۴ درصد به‌صورت ماهانه بود. موسسه آماری ترکیه داده‌های تورم دسامبر را در سوم ژانویه منتشر خواهد کرد.

یک تحلیلگر بازار سرمایه در گفت و گو با پیام آشنا مطرح کرد

سیاست‌های موقت تثبیت قیمت ارز بی اثر است

محبوبه بیدکی - مدیر آکادمی رویال بورس تاکید کرد: در حقیقت بهترین، ارگانیک‌ترین و سالم‌ترین مسیر برای کنترل افزایش قیمت ارز اهتمام بیشتر دولت در جهت تولید، تولید کنندگان و صادرات گسترده‌تر محصولات است به شکلی که بتوانیم هزینه‌های تولید را مدیریت کرده و کاهش دهیم.

مهندس صادقی کارشناس ارشد مدیریت مالی، تحلیلگر بازار سرمایه و مدیر آکادمی رویال بورس در خصوص یک تحلیلگر بازار سرمایه، باید بگویم که آینده قیمت دلار و ارز کاملاً قطعی نیست و در واقع بسیاری از عوامل اقتصادی و سیاسی بر ارزش ارز تأثیر گذار است، این تخمین ممکن است تحت تأثیر تغییرات ناخواسته قیمت برخی کالاها و خدمات، تغییر سیاست های دولت، تحریم ها و بیشترین رشد قیمت دلار در تاریخ باشد.

وی در ادامه افزودبه هر حال، باید این نکته را مد نظر داشته باشیم که افزایش قیمت دلار ممکن است تأثیرات منفی بر اقتصاد کشور داشته باشد و لذا توجه و بهبودی با متخصصین مالی و اقتصادی باید با دقت هماهنگ شود.

این تحلیلگر بازار سرمایه در پاسخ به این سوال که آیا دلار همچنان مسیر صعودی را طی خواهد کرد؟گفت: بله با توجه به پارامترهای اقتصادی حال حاضر دید ما سیر صعودی دلار است و میانگین تورم طی چند سال اخیر را شاهد هستیم که یکی از مهم‌ترین دلایل آن انتخاب ترامپ به عنوان رئیس جمهور است، در این صورت حداقل تورم ۴۰ درصدی را مد نظر قرار دهیم و امکان افزایش آن با توجه به پاکشدن های رئیس جمهور آمریکا نیز وجود دارد.

صادقی در پاسخ به این سوال که دولت چگونه می تواند افزایش قیمت ارز را کنترل کند،گفت: در حقیقت بهترین، ارگانیک‌ترین و سالم‌ترین مسیر برای کنترل افزایش قیمت ارز اهتمام بیشتر دولت در جهت تولید، تولید کنندگان و صادرات گسترده‌تر محصولات است به شکلی

که بتوانیم هزینه‌های تولید را مدیریت کرده و کاهش دهیم، بی تردید دولت باید با اعمال و افزایش هزینه‌های مالیاتی، همچنین کنترل و کاهش فرار های مالیاتی افزایش قیمت ارز را مدیریت کرده و مالیات تولیدی‌های دانش بنیان را به صفر برساند و یا در شرایطی که محصولات تولید کنندگان امکان صادرات گسترده دارند مالیات را برای آنان کاهش داده و گمرک صادراتی را کمتر کند تا منجر به حفظ منافع تولید کنندگان شود که اقدام به صادرات کنند.

این کارشناس امور مالی با تاکید بر اینکه انتظارات تورمی باید کنترل شود،ادامه داد: قاعدتاً مصرف تولیدات داخلی نیز به کنترل قیمت ارز کمک خواهد کرد، کما اینکه طی سال‌های اخیر شعار ملی به این شکل انتخاب شده تا این اتفاق صورت گیرد اما تاکنون کمتر عملیاتی شده و کاملاً محقق نشده است، لذا بهترین مسیر بحث تولید و صادرات گسترده همچنین حمایت از صادرکنندگان، ساده سازی راه‌های صادرات، و کاهش انتظارات تورمی مردم است که اقدام بسیار سختی به نظر می‌رسد چرا که طی سال‌های اخیر انتظارات تورمی مردم بسیار افزایش یافته است و پیش فرض مردم به این شکل بوده که انتظار ۴۰ درصد تورم را دارند که مسئله خوبی به نظر نمی‌رسد و منجر به ایجاد اقداماتی می شود و از آن چیزی که پیش بینی می‌شود تورم افزایش بیشتری خواهد داشت.

مدیر آکادمی رویال بورس در پایان با تاکید بر اینکه انتظارات تورمی باید کنترل شودحق خاطرنشان کرد: سیاست تثبیت قیمت ارز همیشه در مدت کوتاهی اجرایی می شود که شاید چند ماه بیشتر دوام نداشته باشد و هر اقدامی که دولت برای تثبیت قیمت ارز فجام می‌دهد در کمتر از یک ماه تاثیر آن از میان خواهد رفت پی درپیدادامه‌دار این سیاست به طور موقت جواب می‌دهد و تاثیر خاصی نیز ندارد.

mojgan.bidaki88@gmail.com

غفاریان خبر داد

آغاز طرح آموزش همگانی مصرف بهینه انرژی در البرز

سرپرست شرکت گاز البرز از آغاز طرح آموزش همگانی برای فرهنگسازی مصرف بهینه انرژی در بخش های مختلف این استان خبر داد.

به گزارش پیام آشنا، سیدرضا غفاریان اظهار کرد: در اجرای مدیریت بهینه مصرف گاز طبیعی و کاهش ناترازی برنامه های متنوع آموزشی در مدارس و مکان های عمومی استان به اجرا درآمده است.

وی بیان کرد: برپایی کارگاه های آموزشی در مدارس استان البرز برای دانش آموزان، معلمان و خانواده ها با همکاری اداره کل آموزش و پرورش استان آغاز شده و تلاش ها بر این است تا روش های اصولی مصرف انرژی به مردم آموزش داده

شود.

غفاریان گفت: افزون برپایی کارگاه های آموزشی، تبلیغات محیط شهری و توزیع بروشورها در سطح استان به صورت گسترده در این زمینه در دستور کار است.

رئیس کل گمرک ایران خبر داد

واردات ۳۵هزار و ۱۲۷ دستگاه خودرو سواری نو به کشور

رئیس‌کل گمرک جمهوری اسلامی ایران اعلام کرد: از ابتدای امسال تا پایان آذرماه ۳۵ هزار و ۱۲۷ دستگاه خودرو سواری نو از گمرکات کشور ترخیص قطعی و وارد کشور شد.

به گزارش پیام آشنا، فرود عسگری گفت: ارزش این تعداد واردات خودرو سواری نو به کشور ۲۶۶ میلیون و ۳۰۰ هزار دلار بوده است.

وی افزود: واردات خودرو سواری به کشور در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته از نظر تعداد ۷۰۵ درصد رشد یافته است.

رئیس‌کل گمرک بیان‌داشت: واردات خودرو همچنین به لحاظ ارزش ۷۶۸ درصد نسبت به مدت مشابه سال قبل افزایش نشان می‌دهد.

واردات خودروهای خارجی از سال ۱۳۹۷ و با تشدید

تحریم‌های آمریکا علیه ایران به طور کامل ممنوع شد که دلایل آن محدودکردن خروج ارز، حمایت از تولیدات داخلی و افزایش اشتغال بود. پس از چهار سال ممنوعیت، از بهمن ماه سال ۱۴۰۱ مورد پیگیری قرار گرفت و آیین نامه‌های آن به تصویب و ابلاغ رسید. در نهایت منجر به وارد خودروهای خارجی به کشور شد.

شرکت‌های خودروساز با دریافت ارز اقدام به واردات خودروهای وارداتی کرده اند که بخشی از این خودروها وارد شده است و بخش دیگر نیز در راه بودن هستند.

اختصاص خودروهای خارجی از طریق سامانه یکپارچه عرضه خودروهای وارداتی به متقاضیان انجام می‌شود. این سامانه که از شهریور ماه سال گذشته آغاز به کار کرده است در مرحله نخست ۳۰ هزار نفر در سامانه یکپارچه عرضه خودروهای وارداتی ثبت‌نام کردهاند که از این تعداد ۱۲ هزار متقاضی مدل خودرو را انتخاب کردهاند و ۱۸ هزار نفر نیز در چند مرحله عرضه دیگر نسبت به انتخاب نوع خودرو اقدام کردند.

اکنون نیز واردات خودرو فقط از طریق سامانه یکپارچه عرضه خودروهای وارداتی انجام می‌شود.

رئیس سازمان توسعه تجارت اعلام کرد

ابلاغ دستورالعمل رویه تجاری واردات آیفون به‌زودی

رئیس سازمان توسعه تجارت ضمن اشاره به اینکه به زودی دستورالعمل واردات گوشی‌های آیفون یا رویه تجاری ابلاغ خواهد شد، در رابطه با ثبت شناسه آیفون‌هایی که پیش از ۱۷ آبان ماه سال جاری وارد کشور شده و رجیستر نیستند بر تلاش جهت رفع ایرادات مقرراتی آن‌ها تأکید و اعلام کرد که این موضوع احتمالاً نیاز به یک مصوبه از سوی دولت دارد.

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایسنا، موضوع آزادسازی واردات آیفون و رفع ممنوعیت آن بصورت جدی از اوایل آبان ماه سال جاری مطرح شد، اما هفدهم آبان ماه بود که سرپرست گمرک ایران از ابلاغ مصوبه هیات وزیران در رابطه با رفع ممنوعیت واردات هر نوع تلفن همراه هوشمند با نشان تجاری اپل خبر داد.

اکنون قریب به دو ماه است که از ابلاغ این مصوبه و اعلام رسمی رفع ممنوعیت واردات آیفون توسط هیأت‌دولت می‌گذرد، اما همچنان بحث تجاری واردات آیفون‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی آن بلاتکلیف است. این درحالیست که در حال حاضر هر گوشی آیفونی که وارد کشور می‌شود، یا از طریق مسافری و رجیستری از طریق پاسپورت ثبت می‌شود یا همچنان به صورت قاچاق وارد کشور می‌شود، در حقیقت این رویه ناپایدار، تاثیرات منفی گسترده‌ای بر بازار، مصرف‌کننده و حتی دولت از بابت تداوم روند قاچاق داشته و همچنان دارد. دوشنبه هفته گذشته (سوم دی ماه بود) که رئیس کمیسیون تخصصی موبایل و لوازم جانبی از یک ۱۰ روز آینده‌ای* صحبت کرد که طی آن، شناسه آیفون ۱۵ و ۱۶ در سامانه تعریف شود. بر این اساس تجار می‌توانند طبق شرایط فیلی یعنی با استفاده از ۳۰ درصد از سقف و سابقه و همچنین ارز حاصل از صادرات خود، اقدام به واردات آیفون ۱۵ و ۱۶ کنند.

این درحالیست که همچنان ثبت شناسه گوشی‌های آیفونی که پیش از مصوبه آزادسازی، وارد کشور شده و رجیستری نداشته، هنوز با تعیین تکلیف نشده است.

این دو موضوع را از رئیس سازمان توسعه تجارت مورد پیگیری قرار داده‌ایم.

از منظر سازمان توسعه تجارت، ابهامی برای ثبت شناسه آیفون‌های قبلی وارد نیست.

محمدعلی دهقان دهنوی، رئیس سازمان توسعه تجارت ایران در این رابطه اظهار کرد: در حال حاضر مشکل خاصی در خصوص واردات با رویه تجاری چه به لحاظ ثبت سفارش و چه به لحاظ ارزی وجود ندارد. در حقیقت دستورالعمل آن در حال آماده‌سازی است و به زودی ابلاغ می‌شود و یک سهمیه تخصیص به واردکنندگان که بتوانند بخشی از کالاهای وارداتی خود را به گوشی‌های آیفون اختصاص دهند، سهم در نظر گرفته شده هم مطابق همان مکانیزم‌های سهمیه بندی که برای همه وجود دارد، عمل خواهد شد.

وی در مورد تعیین تکلیف آیفون‌های وارداتی گذشته نیز توضیح داد: در مورد آیفون‌هایی که از قبل وجود داشتند، مقداری ابهامات مقرراتی پیرامون آن ایجاد شده، اما از نظر ما آن ابهامات وارد نیست و قابل حل است. تلاش می‌کنیم که بتوانیم در واقع این موضوع را رفع کنیم.

رئیس سازمان توسعه تجارت، افزود: احتمالاً این موضوع نیاز به یک مصوبه از سوی دولت خواهد داشت، اگر بتوانیم این تاییدیه را اخذ کنیم، مسیر این اقدام هم فراهم خواهد شد. نمی‌توان تاریخ دقیقی داد، اما موضوع در حال پیگیری توسط سازمان است.

دو محصول دخانی جدید رونمایی شد

مهدی آشتیانی در مراسم رونمایی از دو محصول جدید شرکت دخانیات ایران، از نمایندگان مجلس خواست در راستای حمایت از تولید داخل، در قانون مالیات اعمالی بر محصولات این شرکت بازنگری کنند.

به گزارش پیام آشنا، آئین رونمایی و آغاز تولید رسمی دو محصول جدید شرکت دخانیات ایران، «هیمن زلند کرنر قرمز» و «هیمن نانو سفید»، شنبه ۸ دی ماه ۱۴۰۳، با حضور مهدی آشتیانی، مدیرعامل عالیه زمانی، نماینده مردم ساری در مجلس شورای اسلامی، سیدابوالحسن رضوی، رئیس و محمد عزتی مقدم، محمدحسین حسنی و حامد شادابی، اعضای هیئت مدیره شرکت، فرخ نعمت‌اللهی، رئیس مرکز حوزه مدیرعامل و هیئت مدیره، امیرحسین آل‌اسحاق، رئیس مرکز تحقیقات و نوآوری، جامعی و آئینی، معاونان بازرگانی و تولید، جمعی از مدیران ستادی، جوادی، مدیر و جمعی از کارکنان و کارگران مجتمع دخانیات مازندران در این مجتمع برگزار شد.

مهدی آشتیانی: مدیرعامل شرکت دخانیات ایران در این مراسم با اشاره به وضعیت امروز این مجموعه تولیدی قدیمی و سابقه دسته ساله آن و نیز تشکر از همت همه کارکنان و کارگران، گفت: چند نسل از کارگران امروز شرکت دخانیات در این شرکت کار کردند. مدیرعامل شرکت دخانیات وضعیت امروز شرکت را نسبت به ده سال گذشته خوب توصیف کرد و خطاب به نماینده ساری در مجلس که در جلسه حضور داشت، گفت: شرکتی که ۵۰ درصد مالیات بر روی هر محصول تولیدی می‌دهد و هر سال هم طبق قانون ۵ درصد به آن افزوده می‌شود، چگونه می‌تواند نیروی انسانی رو افزایش دهد، دستگاه‌ها را بروزرسانی کند و خطوط جدید راه‌اندازی کند؟

وی افزود: معتقدم قانون باید اصلاح شود. هیچ شرکتی در کشور نداریم که ۵۰ درصد مالیات بدهد.

وی با اشاره به کیفیت مناسب و بهتر محصولات تولید شرکت دخانیات نسبت به محصولات موجود در بازار، اظهر کرد: از قاچاق و تولیدات شرکت‌های خارجی، تاکید کرد ما ۵۰ درصد قیمت (زیر ۲۰ هزار تومان) هر نخ سیگار را باید مالیات بدهیم.

آشتیانی در بخش دیگری از سخنان خود، با بیان اینکه پفک، سوسیس و کالباس، مواد افزودنی و شیمیایی و... همه برای سلامتی مضر هستند ولی به راحتی تبلیغ می‌شوند، علت چیست؟ نگرانی از سلامتی یا سود بالای این کالاها!!؟

وی اضافه کرد: قبل از ورود رسمی صنعت دخانیات به کشور، تنباکوی ایرانی در قهوه‌خانه‌ها و حتی خلوت‌های ایرانی مصرف می‌شده است. مضرات سیگار ایرانی وقتی تک تک عناصر آن بررسی شود، مشخص می‌شود به نسبت ۷۰ تا حتی ۵۰۰ درصد از سیگارهای خارجی که گاها تا ۵۰۰ نوع از در بازار کشور وجود دارد، کمتر است.

آشتیانی یادآور شد: اگر این روند ادامه پیدا کندانرخ تصاعدی مالیات و افزایش قاچاق، باید صریحاً عرض کنم که مجبور می‌شویم ده سال دیگر شرکت دخانیات را تعطیل کنیم و راهی جز این وجود نخواهد داشت. البته ما همه توان خود را بکار می‌گیریم تا حق این خانواده بزرگ تضییع‌نشود.

یادداشت

چرا استدلال دلارزداها درباره بنزین نادرست است؟

چندی است که عده‌ای که گاه با نام «دلارزداها» شناخته می‌شوند، این ادعا را در فضای مجازی مطرح می‌کنند که بنزین ۳هزارتومانی نه «ارث» است و نه «یارانه پنهان»؛ این افراد برای اثبات ادعای خود، استدلالی به ظاهر ساده و قابل‌فهم ارائه می‌کنند.

آنان می‌گویند: «درست است که بنزین در ایران ۳هزارتومان است و در خارج از ایران حداقل یک‌دلار (یعنی حدود ۶۰هزار تومان)، اما نباید قیمت بنزین را با نرخ دلار محاسبه کرد. قیمت بنزین باید با حقوق مردم مقایسه شود. اگر دولت حقوق مردم را نرخ جهانی نمی‌دهد، پس چرا بنزین را با نرخ جهانی محاسبه می‌کند؟»

این استدلال در نگاه اول منطقی به نظر می‌رسد و حتی ممکن است برای عموم مردم بدیهیه در شرایط دشوار اقتصادی، دلپذیر باشد. چنین ادعاهایی ممکن است حس بی‌عدالتی در مخاطب ایجاد کند و او را به این نتیجه برساند که دولت نسبت به شرایط مردم بی‌اعتناست. اما این استدلال، اگرچه ظاهری جذاب دارد، در بطن خود مشکلات اساسی و ایرادات جدی دارد که باید به آنها پرداخت. بی‌توجهی به این ایرادات و استفاده از این استدلال‌ها در سیاست‌گذاری، نه‌تنها مشکلات موجود را حل نمی‌کند، بلکه به تداوم و تشدید تناقضات گذشته منجر می‌شود. در ادامه، تلاش می‌کنم به زبان ساده نشان دهم که چرا این استدلال نادرست است و چه خطراتی می‌تواند داشته باشد.

نخستین و بنیادی‌ترین ایراد این استدلال در این است که علت پایین بودن حقوق در ایران را به اشتباه به «خست و بخل دولت» نسبت می‌دهد. این افراد می‌گویند: «هرگز دولت به ما به اندازه آمریکا و اروپا حقوق نمی‌دهد که بخواهد بنزین را با قیمت جهانی به ما بفروشد؟!»

این جمله نشان‌دهنده درکی بسیار سطحی از دلایل پایین بودن درآمدها در ایران است. تصور اینکه مشکل اصلی درآمد پایین در ایران، بی‌میلی دولت به پرداخت حقوق بالاست، تحلیلی لاشتباه و غیرعلمی است. چنین دیدگاهی ریشه مسأله را نادیده می‌گیرد و راه‌حلی ناکارآمد ارائه می‌دهد.

در حقیقت، علت اصلی پایین بودن حقوق در ایران، کوچک بودن اقتصاد ایران است. به بیان دقیق‌تر، تولید ناخالص داخلی (GDP) ایران به‌طور قابل توجهی از کشورهای توسعه‌یافته کمتر است. برای مقایسه، تولید ناخالص داخلی آمریکا در سال ۲۰۲۳ حدود ۲۶هزارمیلیارد دلار، آلمان حدود ۴هزارمیلیارد دلار، فرانسه حدود ۳هزارمیلیارد دلار و ژاپن حدود ۵هزار میلیارد دلار بوده است. در مقابل، تولید ناخالص داخلی ایران (با احتساب نرخ دلار رسمی) کمتر از ۴۰۰میلیارد دلار است به همین ترتیب، تولید سرانه نیز بسیار پایین‌تر است: درحالی که تولید سرانه در آمریکا حدود ۷۸هزار دلار، در آلمان حدود ۵۰هزار دلار، در فرانسه حدود ۴۶هزار دلار و در ژاپن حدود ۴۰هزار دلار است، در ایران این رقم کمتر از ۵هزار دلار است. این اعداد و ارقام نشان می‌دهد که اقتصاد ایران در مقایسه با کشورهای توسعه‌یافته کیکی بسیار کوچک‌تر است. در نتیجه، سهم هر فرد از این کیک نیز کوچک‌تر خواهد بود. حقوق پایین در ایران نه به‌دلیل بی‌میلی یا خست دولت، بلکه به‌دلیل بهره‌وری پایین اقتصاد و کوچک بودن تولید ناخالص ملی است. برای مثال، دستمزد یک کارگر ساده یا یک آرایشگر در ایران بسیار کمتر از دستمزد مشابه او در آمریکا یا آلمان است. این تفاوت به‌دلیل تفاوت در ارزش افزوده‌ای است که این افراد در اقتصادهای مختلف، ایجاد می‌کنند. کارگر ایرانی در سال حدود ۵هزار دلار ارزش افزوده ایجاد می‌کند؛ درحالی‌که همین رقم برای یک کارگر آمریکایی بیش از ۱۰۰هزار دلار است.

حال تصور کنیم که بخواهیم با این وضعیت اقتصادی، شرایط زندگی در ایران را مشابه کشورهای اروپایی کنیم. اگر بگوییم چون حقوق مردم در ایران کم است، باید بنزین ارزان باشد، در واقع این تفاوت بنیادین را نادیده گرفته‌ایم. در کشورهای توسعه‌یافته، مردم از بنزین گران استفاده می‌کنند؛ چون بهره‌وری اقتصادی بالا و درآمدهای قابل توجه دارند. در ایران، پایین بودن بهره‌وری و درآمد باعث می‌شود که حتی با وجود بنزین ارزان، کیفیت زندگی در حد استانداردهای اروپایی نباشد. بنابراین، ارزان کردن بنزین، نه‌تنها این شکاف را پر نمی‌کند، بلکه منابع کشور را هدر می‌دهد و مشکلات دیگری مانند قاچاق سوخت و آسیب‌های زیست‌محیطی را تشدید می‌کند.

استدلال دیگر دلارزداها در این است که به تفاوت‌های جابه‌جایی کالا و نیروی کار توجه نمی‌کنند. بنزین به راحتی قابل جابه‌جایی است و می‌توان آن را از کشوری به کشور دیگر صادر کرد؛ اما نیروی کار چنین نیست. مهاجرت نیروی کار با موانع قانونی، فرهنگی و اقتصادی روبه‌رو است و به همین دلیل، ارزش‌گذاری نیروی کار با ارزش‌گذاری کالاهای قابل‌حمل تفاوت دارد. در واقع، کالایی مثل بنزین به‌دلیل قابلیت جابه‌جایی و استفاده در بازارهای جهانی، ارزش اقتصادی ثابتی دارد که در سراسر جهان با نوسانات کمی همراه است. اما نیروی کار به‌دلیل نیاز به حضور فیزیکی و موقع دارکشده، تنها در چارچوب اقتصادی بومی خود ارزش‌گذاری می‌شود.

از سوی دیگر، دلارزداها مفهوم قیمت را نیز به درستی درک نکرده‌اند. قیمت در اقتصاد حاصل برآیند عرضه و تقاضاست و خاصیت تنظیم‌گری در بازار دارد. اما نرخ ۳هزار تومانی بنزین در ایران، یک نرخ مصوب دولتی است و هیچ ارتباطی با عرضه و تقاضا ندارد. در واقع، این نرخ یک «قیمت» به معنای واقعی کلمه نیست، بلکه یک تصمیم دولتی است که به اقتصاد تحمیل شده است. چنین نرخ‌هایی نه‌تنها تنظیم‌گری ندارند، بلکه باعث ایجاد اختلال در بازار می‌شوند. قیمت واقعی در بازار، علاوه بر تأمین منابع مالی برای تولید و توزیع، یک پیام اقتصادی به تولیدکننده و مصرف‌کننده ارسال می‌کند. اما نرخ دولتی، این ارتباط را مختل کرده و در نتیجه باعث می‌شود بازار از تعادل خارج شود.

علاوه بر این، تثبیت قیمت بنزین، پیامدهای منفی گسترده‌ای به همراه دارد که دلارزداها آن را نادیده می‌گیرند. تثبیت قیمت بنزین در یک اقتصاد تورمی، درست مثل این است که بخواهیم یک طرف معادله را ثابت نگه داریم؛ درحالی‌که طرف دیگر بهشدت تغییر می‌کند. نتیجه چنین سیاستی، ایجاد رانت، فساد، قاچاق و افراط منابع است. برای مثال، تفاوت فاحش بین قیمت بنزین در ایران و کشورهای همسایه، انگیزه‌ای بزرگ برای قاچاق سوخت ایجاد کرده است. قاچاقچیان، بنزین بازرگانی ایران را به قیمت‌های جهانی در کشورهای دیگر می‌فروشند و سود هنگفتی به جیب می‌زنند. در این شرایط، منابعی که باید صرف بهبود زیرساخت‌ها و افزایش بهره‌وری اقتصادی شود، به سادگی هدر می‌رود.

در نهایت، دو پرسش اساسی می‌توان از دلارزداها پرسید: اگر کشوری دچار مشکلات اقتصادی است و منابع محدودی مانند بنزین دارد، آیا منطقی‌تر نیست که این منابع را به قیمت واقعی بفروشد و درآمد آن را صرف بهبود اقتصاد کند؟ چرا باید یک کالای بارزش مثل بنزین که می‌تواند منبع درآمدی مهمی برای کشور باشد، به قیمتی ناچیز در داخل مصرف شود و حتی قاچاق شود؟ و پرسش دوم این است: آیا دلارزداها حاضرند دارایی‌های شخصی خود را نیز با همین نرخ‌های غیرواقعی به فروش برسانند؟ آیا حاضرند خانه و اتومبیل خود را به قیمتی که پایین‌تر از نرخ بازار است بفروشند؟ اگر پاسخ این پرسش‌ها منفی است، باید بپذیریم که نسخه دلارزداها نه‌تنها برای اقتصاد کشور، بلکه حتی برای زندگی شخصی خودشان هم قابل اجرا نیست.

نگارنده، باور دارد که این استدلال‌های ساده و سطحی، در بهترین حالت نتیجه عدم آگاهی از ساختار پیچیده اقتصاد است و در بدترین حالت، تلاشی برای فریب افکار عمومی. در هر دو صورت، استفاده از چنین استدلال‌هایی در سیاست‌گذاری اقتصادی، تبعاتی جدی و غیرقابل جبران خواهد داشت.

دکترحمیدقنبری
حقوقدان
Alborz.payam@gmail.com